

ציונים

בידורים

(כט) ועיין כמה שכתבו בזה המהרש"א (שנת קיח):
 ונשו"ת צאר שצט (סימן ז') והע"ז (סימן קכח
 סק"צ) והנחלת לצי (שם סק"א) והעולת חמיד (שם
 סק"ד) והמגן אברהם (שם סק"א) והפרי חדש (שם
 סק"ג) ונשו"ת צית יעקב (סימן קכג) ונשו"ת חוט
 השני (סימן יז) והמהר"ם בן חנינ' בתשובה שהוצאה
 נשו"ת גנת ורדים (חלק אורח חיים כלל א' סימן יג)
 ובתשובת הגנת ורדים (שם סימן יד) ונשו"ת זרע
 אברהם (חלק אורח חיים סימן יא) ונחליה רצה (שם
 סק"ג) ונספר שארית יעקב אלגאזי (פרשת חקת דף
 עז ע"ב) ונמקור חיים לנעל החות יאיר (שם אות
 א') ונספר לימודי ה' (דף קט ע"ב) ונשו"ת זכור
 לנחמק (סימן לג) ונפני יהושע (כתובות כד):
 ונישועות יעקב (שם סק"ב) ונמאמר מרדכי (שם
 סק"ג) ונשו"ת צית אפרים (חלק אורח חיים סימן
 ו') ונשו"ת תשובה מאהבה חלק ב' (סוף סימן ריג
 וסימן רכה) וננהר שלום (שם סק"א) ונספר לז
 שלמה (דף קנד ע"א) ונשו"ת חתם סופר (קוצן

במקדש, ומשום שהיו הכהנים מזכירים שם ה'
 בכתבו, ואם אינו כהן הרי הוא הונה את השם
 שלא במקום מצוה, ויש בזה אזהרת עשה של את
 ה' אלוקיך תירא, (עיין סנהדרין נו.), אבל שלא
 במקדש יש להקל, כיון שאינו הונה את השם
 בכתבו, ורבי יוסי היה אחר החורבן. (וע"ש עוד מה
 שכתב בזה). והב"ח (סימן קכח) רצה לבאר
 מתחלה דרבי יוסי מיירי בשעולה לדוכן בלא
 לומר פסוקי ברכת כהנים, אלא שכתב
 שבתוספות לא משמע כן, ולכן כתב לבאר,
 שדוקא כשנושא בפיו בדרך הכהנים איכא איסור
 בזה, וכמו שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם
 ויברכם, אבל ברכה בלא נשיאות כפים, אפילו
 הוא עולה לדוכן ומברך אין בזה איסור כלל, ורבי
 יוסי מיירי בלא שנושא בפיו בדרך הכהנים, ועל
 זה כתבו התוספות דליכא איסורא בדבר. ובספר
 הפלאה (כתובות כד): כתב לבאר, על פי דברי
 ספר חרדים, שיש מצות עשה על הישראל
 להתברך מפי הכהנים, (ועיין בזה באורך במה

שכתבתי בס"ד בהלכה ברורה חלק ו' בבירור הלכה סימן קכח סק"ב), וכתב לפי זה שאם נושא בפיו
 עם כהנים אחרים, הרי אינו מתברך מפי הכהנים, שהרי אינו עומד מולם פנים כנגד פנים, (עיין סוטה
 לח.), מה שאין כן בשאין שם כהנים אחרים ונושא בפיו לבדו, שאין בזה אלא משום ברכה לבטלה.
 (וביאור זה הוא היפך דברי הרמ"א בדרכי משה הנ"ל). וכעין זה כתב בשו"ת דבר אברהם חלק א' (סימן
 לא), דדוקא כשמברך עם כהנים אחרים איכא איסורא, ולא כשמברך לבדו, אלא שביאר כן ממעם
 אחר, דאיסור לאו הבא מכלל עשה הוא באופן שבו מתקיים העשה, והיינו שבאותו אופן שבו יש מצוה
 על הכהנים לברך, יש איסור על הישראל לברך, ועל זה נאמר כה תברכו אתם ולא זרים, ואף על הכהנים
 אין מצוה מן התורה לברך אלא כשהם שנים, ולא כשהוא אחד, (עיין בתוספות מנחות מד. ד"ה כל),
 וכשזר נושא בפיו לבדו, שבאופן זה אם ישא הכהן בפיו לא יקיים מצוה, ממילא אף הזר אינו עובר על
 לאו הבא מכלל עשה, ורק משום ברכה לבטלה איכא איסורא. וכן כתבו לבאר בהגהות הרש"ש (נדרים
 בילקוט מפרשים שבשלחן ערוך החדש), ובשו"ת זכרון יהונתן (סימן א'). וע"ש. ובשו"ת כתב סופר (חלק
 אורח חיים סימן יד) כתב לתרץ, דדוקא כשמתכוין לקיים מצוה לברך את ישראל כמו שנצטוו הכהנים,
 הרי הוא עובר בעשה, מה שאין כן כשאינו מכוין לשם מצות ברכת כהנים אלא כאדם המברך את
 חבירו. וכן כתב לתרץ בכף החיים (שם סק"ח). והאחרונים האריכו עוד בביאור דברי רבי יוסי בשבת
 (קית:), ובדברי התוספות שם (כט). ואבמ"ל.

בידורים

ציונים

והנה לפי הביאורים שכתבו האחרונים הג"ל באיסור נשיאות כפים בור, מבואר יוצא שאם רוצה אדם לברך את בנו או תלמידו אפילו בסמיכת שתי ידיו על ראשו, ואומר פסוקי ברכת כהנים, ליבא איסורא כלל. וכן כתבו להקל כמה אחרונים (ל). אמנם התורה תמימה (פרשת נשא פרק ו' פסוק כג אות קלא), ובספרו תוספת ברכה (פרשת נשא עמוד ל') כתב להחמיר בזה בשמניח שתי ידיו על ראשו, והביא בשם הגר"א שבירך את הגאון רבי יחזקאל לנדא המו"צ דוילנא בהנחת יד אחד על ראשו בשעת הברכה, ואמר הגר"א שלא מצינו ברכה בשתי ידים רק לכהנים במקדש. וכתב עוד (בספר תוספת ברכה) שנראה לו שלדעת הגר"א אם מניח שתי ידיו על ראש המתברך איבא איסור עשה, דכתיב כה תברכו, אתם ולא זרים, ומכל מקום העיר שהרבה חכמים וצדיקים אינם נוהרים בזה, ומברכים בהנחת שתי ידיהם על ראש המתברך. וע"ש. ואמור"ר מרן זצוק"ל בשו"ת יחזה דעת חלק ה' (סימן יד) כתב

תשובות סימן ס') וצמח צדק (סימן כד) וצמח צדק (שם שלטי הגבורים סק"צ) וזהגהות מלא הרועים (נדפס צלקוט מפרשים שצולחן ערוך החדש) וצו"ת ראשי צמחים (חלק אורח חיים סימן ה') וצעלי ארזים על אבן העזר (סימן ג' סק"צ) וצמח צדק (מערות ז' סימן א') וצו"ת רבי עזריאל הילדסהיימר (חלק אורח חיים סימן יד) וצו"ת עונג יוס טוב (סימן טו) וצו"ת קרן לדוד (סימן כד) וצו"ת עמק הלכה (סימן מא) וצו"ת שמן ראש (סימן יד) וצו"ת מנחת יחיאל חלק ז' (סימן לד אות ו') וצמח צדק (סק"צ) וצמח צדק (סק"ג) וצמח צדק (שם סעיף ו-ז) וצמח צדק (פרשת נשא) וצמח צדק (סימן ז' ס"ק טו) וצו"ת משנה הלכות חלק ג' (סימן קלו) וצמח צדק (פרק יד מהלכות תפלה) וצו"ת יחזה דעת חלק ה' (סימן יד צהערה) וצו"ת שצט הלוי (סימן רה) וצמח צדק (זה הרה"ג ר' צדוק וייס צמח צדק הורי (סימן ז' הערה ז') והרה"ג ר' חנוך כהן צמח צדק (סימן ג'). (ל) וכן

כתב הגאון יעב"ץ צמח צדק, ושיש להקפיד לצרך צהנחת שתי הידים דוקא, ושכן היה נוהג אצו החכם נצי. (והוצא גם צמח צדק השואל צו"ת שאילת יעב"ץ חלק ז' סימן קכה). וכן כתבו להקל צו"ת יהודה יעלה אסאד (חלק אורח חיים סימן מא) וצו"ת דעת סופר (חלק אורח חיים סימן יד). וכן צמח צדק (מערות ברכה דף נד ע"ג) כתב, שנהג לצרך מי שהוא נשוי אשה צמח צדק, צעדו וצעד צמח, וכן לצמח צדק העוסקים צמח, אצל לשאר צמח צדק אמת, ושמנהג טוב שהחכמים יצרכו לחלמידיהם והאצות לצניהם צמח צדק, ושכן ראוי לעשות על פי הסוד, ושכן כתב הראשית חכמה. ועיין עוד להגאון רבי חיים פלאג' צמח צדק נפש כל חי (מערות ז' אות לא) שהחמדת ימים כתב להקפיד לצרך צד אמת דוקא, וצמח צדק, ושהגאון יעב"ץ לא קצירא ליה הכי, וסיים שאין להקפיד צמח כל כך, ומהיות טוב יסמוך שתי ידיו על ראש המתברך, ויהיה צמח תוספת ברכה, אצל גם המתברך צד אמת צלצל די צמח. ועיין עוד למהר"ם שיק צמח צדק על תרי"ג מצוות (מצוה שפט) שכתב גם כן להקל לצרך את צמח צדק ברכה כהנים, וליכא צמח איסור עשה. וכן כתב צו"ת צמח נפתלי (סימן מח צד"ה ואולי). ועיין עוד צמח צדק המהר"ם בן צמח צדק צו"ת גנת ורדים (חלק אורח חיים כלל א' סימן יג) וצמח צדק פלאג' (סימן כה אות ל') וצמח צדק (סימן קכה אות א') וצמח צדק (פרשת ראה אות יז) וצמח צדק (מערות ז' כלל לט) וצו"ת משנת יעב"ץ (אורח חיים סימן לב) וצו"ת צמח צדק חלק ד' (סימן כה) וצו"ת צמח צדק חלק יא (סימן ט').

הקראת תיבת "יברכך" על ידי השליח ציבור

יד. כשהיה שליח ציבור היה מקריא לכהנים אף תיבת "יברכך", ובשנת תש"ל בבואו לתל אביב, היה מתפלל בקביעות בבית הכנסת "אהל מועד", והיו נוהגים שם שאין השליח ציבור מקריא תיבת "יברכך" לכהנים, והורה להם לשנות מנהגם, ושיקריא השליח ציבור אף תיבת "יברכך". (ומכל מקום הנוהגים כדעת מרן השלחן ערוך שאין השליח ציבור מקריא תיבת "יברכך", יש להם על מה שיסמוכו) [זו].

צינים

בידורים

(לא) וכן תמהו צו"מ יהודה יעלה אסאד (חלק אורח חיים סימן מא) וצו"מ כתב סופר (חלק אורח חיים סוף סימן יג) וצו"מ קרן לדוד (צהשמוט שצסוף הספר תשלומי קרן סימן כד). ועיין במרכבת המשנה על הרמז"ס (פרק יד מהלכות מאכלות אסורות הלכה יז) שכתב צפשיטות דאסור הולאת שם שמים לצטלה הוי כשמזכיר הצרכה שלפני פסוקי צרכה כהנים, אצל כשמזכיר שם ה' צפסוקי צרכה כהנים ליכא אסורא כלל. ועיין עוד על דברי הנודע ציהודה הנ"ל, צספר גנוי יוסף שווארץ (סוף סימן כג) וצו"מ דבר אצרהס חלק א' (סימן לג אות ג') וצו"מ יציע אומר חלק ג' (חלק אורח חיים סימן יד אות ח') [וע"ש באורך על דברי הנודע ציהודה] וצו"מ מנחת יצחק חלק ח' (סימן ז').

לתמוה על זה, והעלה להקל בזה על פי דברי כמה מהפוסקים שהובאו לעיל בס"ק הקודם. ועיין בספר כה תברכו (מערכת ב' סימן ד') שהעלה להחמיר בזה שלא יברכו אלא ביד אחת. וי"ל ע"ד. ודו"ק.

ועיין בשו"ת נודע ביהודה קמא (חלק אורח חיים סימן ו'), שכתב לצדד בדעת המגן אברהם (סימן קבת סק"א) שכתב דדוקא בהזכרת שם ה' איכא אסורא בזר, דלאו היינו כשמזכיר שם ה' בברכה שלפני פסוקי ברכת כהנים, אלא היינו כשמזכיר שם ה' שבפסוקי ברכת כהנים. אולם בדברי בעל האשכול חלק א' (סימן טו עמוד לב) שהביא שיטה אחת כדברי התוספות הנ"ל, דהיינו משום ברכה לבטלה, מבואר בהדיא דהיינו מחמת הברכה שמברך קודם נשיאות כפים, ולא

משום הזכרת שם ה' שבפסוקי נשיאות כפים. ובשו"ת יחיה דעת (שם) כתב גם כן לתמוה על דברי הנודע ביהודה בזה, והביא כמה ראיות שכל שמזכיר שם ה' כשאומר פסוקים אין לחוש כלל, ושכן תמהו כמה אחרונים על דברי הנודע ביהודה (לא), והביא שבשו"ת כפי אהרן אפשטיין (סימן סד) כתב לבאר שאף הנודע ביהודה מודה שיש להקל בזה, ואין כוונתו לאסור אלא דוקא בעולה לדוכן. וע"ש. ועיין להמשנה ברורה בביאור הלכה (בד"ה דזר), שכתב שמנהג העולם להקל לברך את חברו בפסוקי ברכת כהנים, ונתן טעם למנהג זה על פי מה שכתב הב"ח הנ"ל, דדוקא בפרישת ידים עובר הזר בעשה, ועוד דכיון שתיקנו חז"ל שלא לישא כפים בלא תפלה, שוב מי שאומר פסוקים אלו בלא תפלה, בין כהן בין ישראל, הרי הוא כמכוין בפירוש שלא לקיים בזה המצוה דברכת כהנים. ועיין עוד במשנה ברורה (שם סק"ג).

[זו] מקור הדין שהשליח ציבור מקריא התיבות לכהנים, במדרש טעמי יתרות וחסרות שהובא בתוספות (ברכות לד. ד"ה לא), אמור להם, מלמד ששליח ציבור אומר להם על כל תיבה ותיבה. (וכן הוא במדרש חסרות ויתרות אות צז, בתי מדרשות חלק ב' עמוד רעג, ובאוצר המדרשים אייזנשטיין עמוד